

sacrificium, quantum in se est, significat animum valde religiosum erga Deum, et ad Christum maxime gratum, nam hic fit perfectissima quedam professio divinæ potentiae, et dominii in omnem creaturam, quam ad nutum voluntatis suæ unico verbo transmutare potest; fit etiam eximia quedam confessio supremæ excellentiae et majestatis, quæ tanta est, ut res infiniti valoris ei debeat in sacrificium offerri. Fit denique grata commemoratio beneficiorum Christi, et charitatis erga humanum genus; est ergo sacrificium hoc in sua significatione perfectissimum. Omitto efficaciam et valorem, de quibus inferiorius dicendum est. Tertio, quod spectat ad honestatem virtutis, reperiuntur in hoc sacrificio conjuncta bona omnia, quæ in aliis sacrificiis divisa reperiebantur, ut in superioribus tactum est, et nunc breviter explicatur. Nam imprimis hoc est honorarium sacrificium, quod alio modo, *holocaustum*, dici solet, ut ex his, quæ nunc diximus, satis patet; nam prima ratio sacrificii est ad tribuendum Deo honorem, illi proportionatum, quantum homo potest; ad hunc autem finem aptissima sunt omnia, quæ in hoc sacrificio interveniunt, præsertim principale offerens, res oblata, et modus offerendi; ex perfectione ergo ejus satis constat, hunc esse primarium finem hujus sacrificii, quod, et verbis et factis, quantum potest, Ecclesia declarat in modo offerendi hoc sacrificium; nam hoc maxime pertinet ad perfectionem et sanctitatem ipsius. Secundo, est hoc sacrificium laudis et gratiarum actionis, ut eodem fere discursu facile ostendi potest, et tradidit Trident., sess. 22, c. 2; idemque docuit Dionys., cap. 3 de Eccles. Hierar., part. 3; et Aug., in Enchir., c. 209, et epist. 420, et lib. 20 cont. Faust., cap. 21, et lib. 4 cont. Adversar. legis et Prophet., cap. 48, ubi de hoc sacrificio exponit illud Ps. 49: *Sacrificium laudis honorificabit me*, dicens: *Quod est sacrificium laudis, nisi gratiarum actio? aut unde Deo majores gratiae sunt agendæ, quam per Christum Dominum nostrum? quod faciunt fideles Ecclesie sacrificio.* Hinc etiam Iren., lib. 4 cont. Haeres., cap. 32, dicit, instituisse Christum hujus sacrificii oblationem, ne nos ingrati esse Deo videremur, afferque verba Malach. 4: *Nomen meum glorificatur inter gentes, et nomini meo offertur sacrificium purum;* quæ verba ad priorem rationem sacrificii honorarii applicari possunt. Addit denique Chrysost., hom. 24 in 4 ad Cor.,

per hoc sacrificium specialiter esse laudandum Deum, propter tantum beneficium in ipsomet sacrificio nobis collatum. Tertio, est etiam propitiatorium hoc sacrificium, ut idem Conc. Trident. docuit; et August., epist. 59, et lib. 4 cont. Crescon., cap. 23, et serm. 31 de Verb. Apost.; Cyprian., lib. 4, epist. 9; Ambros., 4 Officior., cap. 48; Damasc., in sermone de Defunctis, si tamen illius est, ubi etiam Athanas. refertur. Idque ostendi potest, nam, teste Paulo, sacerdotium ordinatur ad propitiandum peccatoribus, juxta illud ad Hebr. 5: *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in his, quæ sunt ad Deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis;* in lege autem nova institutum est perfectissimum sacerdotium; oportet ergo, ut aliquod sacrificium propitiatorium illi respondeat, quod pro peccatis offerat, quod non est, nisi in mysterio Eucharistiae, ut supra ostendimus. Tandem, quia hec propitiatio est per modum applicationis et efficacia ex opere operato, magis declarabitur in his, quæ de efficacia hujus sacrificii postea dicemus. Et ex ibi dicendis constabit etiam esse hoc sacrificium impetratorium, nam in eo repræsentatur passio Christi; et ideo aptissimum est ad impetrandum omnia bona, quæ passione sua Christus nobis promeruit; nam, sicut Christus, nunc in celo pro nobis orans et passionem suam Patri repræsentans, magna bona nobis impetrat, ita etiam per ministros suos sacrificium hoc Patri offerens, suamque passionem commemorans, idem impetrationis beneficium nobis confert. Sunt ergo in hoc uno sacrificio collecta bona omnia, omnesque virtutis rationes, quæ in cæteris omnibus sacrificiis excogitari possunt, ut recte concludit Trident. in dicta sess. 22, cap. 4, dicens, hanc esse hostiam, quæ per varias sacrificiorum naturæ et legis tempore similitudines figurabatur, utpote, quæ bona omnia, per illa significata, velut illorum omnium consummatio et perfectio complectitur; juxta id, quod in Missa Dominicæ sextæ post Pentecosten Ecclesia orat: *Deus, qui legalium differentiam hostiarum unius sacrificii perfectione sanxisti.* Qui modus loquendi Patribus etiam frequens est, ut patet ex Leone Papa, serm. 7 de Passio.; August., 20 cont. Faust., lib. 7 de Civit., c. 20; Chrysost., in Psalm. 95; qui id colligunt ex eo quod hic Christus offertur, qui per vetera sacrificia adumbratur, in ejusque fide propitiatoria erant, et impetratoria. Neque contra hanc veritatem occur-

rit nova hæreticorum objectio, quæ difficultatem ingerat, præter eas, quæ in superioribus expeditæ sunt.

2. *Omnia simul antiqua sacrificia Eucharisticum infinite superat.* — Ex his facile est, alteram partem hujus sectionis expedire. Potest enim hoc sacrificium, vel cum sacrificiis veteribus, vel cum sacrificio, quod Christus per seipsum obtulit, conferri. In priori comparatione non est, quod denuo immoretur; satis enim ex dictis constat, non tantum singula, sed etiam omnia illa sacrificia in unum collecta, ab hoc nostro infinite superari, tum in principali offerente et re oblata, quæ infinitæ est dignitatis, tum in modo offrendi, ut sæpe dictum est. Item, in efficacia ex opere operato, et in valore ad impetrandum, propter realem Christi præsentiam et oblationem. Denique quia excellentiori modo complectitur omnem honestatem sacrificii in illis divisam. Solum videri possunt sacrificia vetera superare hoc nostrum in proportione quadam ad representandum sacrificium cruentum Christi, quia illa etiam cruenta erant. Sed neque in hoc excellunt, quia illa significabant per alienum sanguinem; hoc vero per proprium Christi sanguinem, quem realiter præsentem continent; unde illa proportio seu convenientia in effusione cruenta valde materialis est, quæ puritatem legis gratiæ non decebat; sed alia magis mystica, quæ altior est, et a sensibus abstractior.

3. *In cæna novissima Eucharisticum sacrificium oblatum, sibi ipsi in Missa oblatu æquale.* — In secunda comparatione, si illa fiat cum sacrificio cœnæ, nulla fere est, quia ostensum est, esse sacrificia ejusdem rationis, et consequenter ejusdem essentialis perfectionis, quamvis in accidentalí aliquo modo differant, et mutuo se excedant, ut ex dictis facile sumi potest. Hinc est illud Chrysostom., hom. 2 in epist. 4 ad Timoth.: *Sacra ipsa oblatio, cuiusvis meriti sacerdos illam offerat, eadem est, quam dedit Christus; nihil habet ista, illa minus, etc.* Si vero comparatio fiat cum sacrificio cruento crucis, cum idem in utroque sit principale offerens, eademque res oblata, simpliciter dici possunt hæc sacrificia æqualia, nam hæc duo capita sunt, ex quibus simpliciter pendet perfectio sacrificii. In reliquo vero se habent sicut excedens, et excessum; nam in genere moris, oblatio crucis superatur in difficultate, et majori quadam divina dignatione. Assumpsit enim maxima mala pœnæ, quæ pro nobis obtulit, unde ex

hoc etiam capite, et ratione status offerentis, illud etiam sacrificium excessit in actuali merito et satisfactione. Tamen hoc sacrificium excedit in modo oblationis, quia et fit per actionem magis supernaturalem, ac modo impossibili; et ideo sacrificium crucis magis aptum fuit ad operandam redemptionem; utrumque vero in ratione sua optimum est.

SECTIO III.

Utrum ratio sacrificii Missæ potior et prior sit ratione sacramenti.

4. Comparatio hæc fieri potest, vel ad rationem sacramenti in communi, vel in particuli ad illam rationem sacramenti, quæ in mysterio Eucharistiae reperitur. Prior modo vix potest comparatio fieri, cum illæ rationes quasi genere differant, si formaliter sumantur præcise ac abstracte; si tamen considerentur, ut in his, vel illis rebus existere possunt, infinitam possunt recipere varietatem. Eo tamen modo, quo comparari possunt, jam supra insinuavimus, rationem sacrificii, ut sic, altiore esse ratione sacramenti, quia immediatus ad divinum cultum, divinamque majestatem et excellentiam significandam ordinatur, quamvis in particulari fieri possit, ut aliquod sacramentum, propter mysteria, quæ continent, aut propter efficaciam, vel alias similes causas, excellentius sit aliquo sacrificio, ut constat de nostris sacramentis ad sacrificia vetera comparatis. Hoc autem de isto sacrificio dici non potest, quia certum est, non solum in formali ratione sacrificii, sed etiam in excellentia ipsius rei, et mysterii, quæ continent, superare omnia sacramenta ab ipso realiter distincta, ut constare facile potest ex his, quæ supra diximus de excellentia mysterii Eucharistiae super omnia alia sacramenta; nam illa manifeste procedunt de toto mysterio Eucharistiae sub quacumque ratione consideretur. Id quod evidenter constabit ex his, quæ statim addemus. Negari autem non potest, quin alia etiam sacramenta legis novæ excedant hoc sacrificium in efficacia gratiæ, ut infra videbimus; hic autem excessus est tantum secundum quid, oriunque ex propria ratione sacramenti; ordinatur enim magis directe et per se ad personas sanctificandas. Omissa ergo generali comparatione, dicendum solum est de ratione sacramenti et sacrificii, prout in mysterio Eucharistiae inveniuntur, quæ in tribus comparari possunt, scilicet, in prioritate durationis seu

temporis, in dignitate seu perfectione, in ordine naturae, seu causalitate, et de singulis breviter dicemus.

2. Ordine durationis Eucharistia, ut sacramentum et sacrificium, aequalis. — Primo igitur de ordine durationis dicendum est, in mysterio Eucharistiae, si propria comparatio fiat, nullum sive ordinem durationis inter rationem sacramenti et sacrificii. Probatur ac declaratur, nam et in sacrificio considerari potest sacrificatio, ac terminus per sacrificationem effectus seu oblatus, et in sacramento considerari potest effectio sacramenti, et sacramentum jam factum; omitto usum sacramenti, qui extra rationem hujus sacramenti est, et constat esse tempore posteriore, tam ratione sacramenti, quam sacrificii, juxta ea, quae in praecedenti disputatione tractata sunt; ut ergo proportionalis fiat comparatio, debet actio cum actione, et terminus cum termino comparari; sic igitur constat, sacrificationem non solum simul tempore esse cum effectione sacramenti Eucharistiae, sed etiam secundum rem, eamdem actionem esse; et eadem ratio est de terminis, nam illa res, quae est terminus hujus actionis, et est res sacrificata, et sacramentum permanens. Quocirca, etiam si actionem sub quacumque ratione sacrificii, aut sacramenti in fieri, cum hujusmodi termino comparemus, simul tempore sunt; neque est proprie inter ea durationis ordo; quia, licet exterior actio, quatenus fit per prolationem verborum, prius tempore incipiat, quam sit terminus seu sacramentum in facto esse, quia illa prolatione successive fit, et sacramentum non incipit esse perfectum usque ad ultimum instans prolationis, tamen actio propria et intrinseca, per quam fit terminus sacrificii, et sacramentum, non est successiva, sed unico instanti perficitur, in eo scilicet, in quo prolatione verborum absolutur, et ita in eo instanti simul est effectio et terminus tam sacrificii quam sacramenti. Solum est consideranda differentia, nam sacramentum potest aliquo modo dici essentialiter perfectum, cum primum unius speciei consecratio absolvitur, sacrificium autem minime, donec utriusque speciei consecratio finiatur, ut vidimus. Atque hoc sensu dici potest sacramentum prius tempore incipere esse, quam sacrificium, saltem quoad essentiam sacrificationis, quamvis non quoad rem oblatam, quae tota incipit esse sub qualibet specie; neque etiam quoad completam et integratam entitatem sacramenti. Cujus differen-

tiae ratio est, quia ratio sacramenti in hoc consistit, quod significet et continet Christum, ut cibum dantem vitam animae et spiritualem refectionem, et efficientem unionem sui corporis mystici cum suo capite, et membrorum ejus inter se, quae tota significatio essentialiter reperitur in qualibet specie; et quamvis per duas pluribus modis fiat, illi tamen necessarii non sunt ad essentiam, sed tantum ad integratem sacramenti. Sacrificium autem requirit mysticam mactationem, et expressam representationem mortis Christi; quae in consecratione unius tantum speciei non repetitur, ut supra declaratum fuit. Hac ergo ratione dici potest essentia sacramenti prius tempore perfici, quam sacrificium. Atque eadem ratione docent fere omnes utramque speciem magis esse necessariam propter perfectionem sacrificii, quam sacramenti; ideoque facilius posse unam speciem ab altera separari in usu sacramenti, quam in effectione sacrificii. Quin potius hinc fit, posse in rigore usum sacramenti antecedere sacrificium essentialiter perfectum. Posset enim aliquis communicare, statim post consecrationem corporis, antequam sanguis conficiatur; posset, inquam, ita ut factum teneret; nam licet non existimmo fieri posse, moraliter loquendo, ut excludam casum ignorantiae invincibilis, aut si fortasse in aliqua necessitate extrema id fieri sine peccato posset; si tamen ita fieri contingeret, posset non solum usus, sed etiam effectus sacramenti, antecedere perfectionem sacrificii, et effectum ejus; quia, si sumatur digne una species, statim datur effectus sacramenti; effectus autem sacrificii non datur usque ad consummatam essentiam ejus per utriusque speciei consecrationem. Quo fit, ut (secluso hujusmodi extraordinario eventu, qui moraliter nunquam accidet) effectus sacrificii ex se tempore antecedit effectum sacramenti, quia cum sacrificium consistat in actione, non habet usum a se ipso distinctum; sed ipsam sacrificatio est usus sacrificii, ut sic; et ideo statim ac essentialiter efficitur sacrificatio, datur effectus sacrificii, nimurum, cum primum absolvitur utriusque speciei consecratio; at vero in hoc sacramento distinguitur usus sacramenti, et effectus datur in ipso usu, qui semper fit posterior tempore, quam consecratio.

3. In rei dignitate sacrificium et sacramentum, quoad terminos aequalia inter se, perfectiora, si terminus cum via comparetur. — *Sacrificatio perfectior sacramenti usu.* —

Secunda comparatio proposita est in dignitate seu perfectione, quae fieri potest, aut in esse rei, aut in esse virtutis. Priori igitur modo, si comparatio cum proportione fiat, nulla fere hic locum habet, quia, ut ex dictis patet, non solum est aequalitas, sed etiam identitas, nam eadem actio, quae est sacrificatio, est effectio sacramenti, et eadem, quae est res oblata, ut terminus sacrificationis, est sacramentum in facto esse; sub hac igitur consideratione non potest unum esse perfectius alio. Quanquam si sacrificium (ut solet) propriè sumatur pro actione sacrificandi, et sacramentum Eucharistiae pro re permanente, et jam facta, sic dici potest sacramentum perfectius quam sacrificium, eo modo, quo perfectior est terminus actionis, quam actio, per quam fit; sic autem etiam dicendum est, sacrificium hoc sumptum pro re oblata perfectius esse sacrificatione et effectione sacramenti; est enim eadem proportio. Quod si obiter quereras, comparando sacrificationem ipsam cum usu sacramenti, quid perfectius sit, dicendum est, sacrificationem esse perfectiorem, quia usus sacramenti solum fit per localem applicationem sacramenti, sacrificatio autem fit per ipsam effectiōem sacramenti; nobilior autem est sacramenti effectio quam applicatio, tum in ipsa actione sensibili, quae est locutio; tum maxime in supernaturali actione, per quam fit, quae tam est excellens, ut non solum applicationem sacramenti, verum etiam effectiōem gratiae sacramentalis, quae ad illam applicationem consequitur, superare videatur, quia nobilior habet effectum, Christum scilicet, qui est totius gratiae fons. Et haec sufficiant de comparatione in esse rei.

4. Sacrificatio in esse virtutis perfectior sacramenti effectione. — Objectio. — Dilutio.

— Altera vero comparatio esse potest in esse virtutis, quae non habet locum inter terminos, sed inter actiones; et hoc modo jam diximus, sacrificationem ex ratione formalis sua perfectiorem esse usu et effectiōem sacramenti; si ergo haec duae rationes ad idem mysterium, ceteris paribus, applicentur, perfectior etiam in illa erit ratio sacrificii, quod nihil aliud est, quam dicere, melius esse, confidere corpus Christi in Dei honorem et cultum, quam in utilitatem fidelium. Propter quod dixit D. Thom. supra, quest. 63, art. 6, cultum Dei potissimum pertinere ad Eucharistiam, ut sacrificium est. Sed contra, nam etiam sacrificium ad nostram utilitatem ordinatur, sci-

licet, ut aliquem effectum ex opere operato nobis afferat; quanquam in hoc minorem habeat excellentiam, quam eadem Eucharistia, ut sacramentum est, quia non dat gratiam sanctificantem, sed solum remittit poenam temporalem, ut infra videbimus; aliqui vero, etiam ut sacramentum est, ad cultum Dei refertur; nam usus ejus ad religionem spectat, et unio charitatis, ac sanctificatio, quae inde consequitur, ad maximum Dei cultum pertinet; haec enim est, quam Deus maxime intendit, et propter illam praecipue totum hoc sacramentum instituit; ergo pensatis omnibus, ratio sacramenti, et usus ejus perfectior est. Et confirmatur, quia ipsummet sacrificium quodammodo ordinatur ad sacramenti usum; haec enim sacrificatio (quae est ipsam consecrationem) eo tendit, ut per eam fiat panis vita, qui sit animarum cibus et refectio; ergo hic est finis maxime intentus ac praecipuus. Respondetur, in his actionibus, quatenus rationem studiosi actus habent (sic enim nunc a nobis considerantur), imprimis respiciendum esse ad id, quod unicuique actui ex suo proprio objecto convenit; et sub hac ratione, actio sacrificandi excellentior dicitur ex vi objecti sui, quia per se et immediate ordinatur in cultum Dei, et significationem animi subjecti et grati erga ipsum, quae ratio honestatis maxima est inter omnes morales; nam ipsa nostra sanctificatio ordinari debet ad Dei gloriam, ut in finem; et ideo ratio sacramenti, ut sic, non est tam perfecta, neque tam proxime ac perfecte continet cultum Dei, ut sic. Neque refert, quod ex opere operato effectus sacramenti major, vel melior sit; nam hoc non pendet ex honestate actionis, sed ex institutione Christi, qui voluit, et instituit, per actum minus nobilem in ratione virtutis majorem effectum dare; quanquam hoc ipsum sit sub controversia; non enim est certum, sacrificium ut sic, non dare gratiam ex opere operato; et praeterea constat, posse impetrare illam, et aliunde etiam superare in ratione causae, quia saltē per hunc modum impetrationis quoslibet effectus gratiae obtinere potest; et non solum sumentibus prodest, ut sacramentum, sed etiam aliis, ut postea videbimus. Ad confirmationem respondetur, sacramentum proprie ac per se loquendo non esse finem sacrificii; nam per se solum tendit ad rem oblatam ut sic; quasi materialiter vero inde fit, quod eadem res, quae fuit terminus sacrificii, aptissima fuerit ut ad usum sacramenti institueretur.

5. Naturæ ordine terminum termino, actionem actioni adaptando, sacrificium et sacramentum æqualia. — Ordine intentionis sacrificium prius, executionis posterius sacramento. — Circa tertium de ordine naturæ nihil fere dicendum occurrit, quia, si cum proportione fiat comparatio, nulla est hic causalitas propria, et consequenter nec naturæ ordo, id est, si actionem sacrificandi cum effectione sacramenti, et terminum sacrificeonis cum sacramento jam facto comparemus; nam re ipsa sunt idem, et ita non habent inter se causalitatem; si autem sacrificeonem cum sacramento jam facto conferamus, sic antecedit quidem sacrificium naturæ ordine, si sola actio consideratur, quia actio antecedit suum terminum. Si eum sub sacrificeonem terminum includamus (prout includi debet, saltem prout in ipso instantे sacrificeonis attingitur, quia non potest intelligi sacrificium peractum, nisi jam intelligatur res oblatæ), secundum diversas rationes, sacrificium et sacramentum erunt prius, vel posterius; nam ordine intentionis videtur prior ratio sacrificii, ut ex dictis in praecedente punto sumi potest, nam est maxime intenta; unde in genere causæ finalis, dici aliquo modo potest natura prior, cuius signum etiam esse potest, quia potestas sacerdotalis, quæ data est ad hoc mysterium efficiendum, primario ordinata est ad sacrificium offerendum; unde in ordinatione sacerdotis hoc præcipue exprimitur in verbis formæ: *Accipite potestatem offerendi sacrificium*, etc. Et sacerdotum Christi primario fuit ad offerendum Deo sacrificium crucis; et de omni sacerdotio id significat Paulus, cum dicit, sacerdotem constitui, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis; cum ergo præcipius actus sacerdotis sit effectio hujus mysterii, recte dicitur, rationem sacrificii esse in illo primam ordine intentionis. At vero ordine executionis potest sacrificii ratio dici posterior, quia ex parte rei oblate supponit quicquid pertinet ad rationem sacramenti, et ultra hoc requirit aliquid ad rationem sacrificii; ergo supponitur quodammodo sacramentum in genere causæ materialis, quia ad perfectionem sacrificii requiritur res oblatæ (ut dictum est), quæ in præsenti est Christus, ut contentus sub speciebus, in quo ratio sacramenti salvatur, ultra quod ratio sacrificii requirit mactationem mysticam, seu ordinem ad illam, et quod ad Dei cultum supremum ordinetur.

6. Difficultas solvit. — Sed supersunt duæ difficultates: prima est, quia ex dictis sequitur, rationem sacrificii essentialiter includere rationem sacramenti, quod videtur impossibile, quia hæc sunt rationes specificæ, et ultimæ, ac omnino diversæ, quarum una non potest aliam contrahere; ergo nec potest una esse de essentia alterius. Respondetur, si sacrificium sumatur pro re oblatæ, sacrificium includere rationem sacramenti, quia de ratione ejus est, ut sit sensibilis, et consequenter, ut per sensibiles species significetur, in quo ratio sacrificii includitur. Nec satisfacit dicere, Christum significatum per species esse rem oblatam in sacrificio, non tamen ut sic, seu quatenus significatur; et ideo necessarium non esse, ut species, quatenus significant, pertineant ad rem oblatam in sacrificio: hoc (inquam) non satisfacit, quia Christus non est res oblatæ in hoc sacrificio, nisi quatenus fit aliquo modo sensibilis per species; non fit autem per eas sensibilis nisi quatenus per eas significatur, ut res sub illis contenta, in quo ratio sacramenti perficitur; ergo ab illis speciebus pertinentibus ad rem oblatam non potest exclusi ratio sacramenti seu signi, quia non agimus de signo in actu, sed aptitudine et impositione. Neque hoc est inconveniens, quia, quod res oblatæ dicatur hostia, vel sacrificium, solum addit habitudinem seu denominationem ex actione sacrificandi sumptam; non est autem ullum inconveniens, quod sicut res mere sensibilis, ut agnus, v. gr., denominatur hostia ab actione offerendi, ita etiam res mystice sensibilis, quæ in se est sacramentum, denominatur hostia, seu sacrificium ab actione offerendi. At vero, si loquamur de sacrificio pro actione sacrificandi, sic non constituitur intrinsece ex ratione sacramenti; sed dicit habitudinem ad Eucharistiae sacramentum, tanquam ad rem oblatam, quod nullum est incommodum, quia hæc habitudo ejusdem rationis est cum illa, quam quælibet actio sacrificandi dicit ad rem oblatam, tanquam ad materiam, vel terminum suum.

7. Dubio fit satis. — Qui sacramentum Eucharistiae sub duabus speciebus conficit, velit, nolit, sacrificium offerat necesse est. — Secunda difficultas est, quia sequitur, sacramentum Eucharistiae posse re ipsa separari a sacrificio per intentionem consecrantis, quia sacrificium necessario supponit sacramentum, et addit aliud; potest ergo minister intendere, verum efficere sacramentum con-

secrando panem in usum fidelium, non intendendo per eam actionem sacrificare Deo, imo excludendo omnem intentionem cultus, sicut nunc faciunt Lutherani, et alii haeretici hujus temporis, qui nullo modo volunt sacrificium efficere, sed cœnam Dominicam, ut ipsi aiunt; quia si supponamus, eos uti vera materia et forma, et esse veros sacerdotes, et habere sufficientem intentionem conficiendi sacramentum, revera illud efficient, non obstante quocumque errore privato; non tamen efficient sacrificium, quia, sicut sacramentum confici non potest sine intentione ministri, ita neque sacrificium offerri. Respondetur primo, fortasse nullum esse inconveniens totum hoc concedere, nam Doctores omnes, qui ponunt rationem sacrificii in sumptione, vel in aliqua alia actione, quæ post consecrationem fiat, necessario concedent, posse re ipsa separari confectionem sacramenti a sacrificio, si minister iniquus velit consecrare, et nullam postea actionem efficere ad offerendum sacrificium, quia, cum actiones illæ, non tantum ratione aut intentione, sed etiam duratio distinguantur, facile poterunt separari, vel ex voluntate ministri, vel ex impotencia, si casu accidat, post consecrationem non posse reliquias actiones efficere. Sic igitur, quamvis nos dicamus, consecrationem sacramenti, et oblationem sacrificii, realiter idem esse, tamen, cum ratione formali distinguuntur, ut D. Thom. supra citatus significat, non est inconveniens, concedere rationem sacrificii, quæ posterior est ordine executionis, posse per intentionem ministri separari a ratione sacramenti, ita ut factum teneat, quamvis male fiat. Secundo, et fortasse probabilius negatur sequela; nam ex institutione Christi hæc consecratio, et oblatione sacrificii ita sunt necessario conjuncta, ut posita una non possit minister voluntate seu intentione sua aliam auferre, sicut substantia sacramenti et effectus ejus ita sunt connexa, ut non possit minister intentione sua impedire effectum, si revera habuit voluntatem conficiendi sacramentum. Quod quidem ita esse in præsenti declaratur, nam, si minister revera intendat conficere hoc sacramentum, nihilque directe velit, quod substantiali intentioni conficiendi sacramentum contrarium sit, consequenter necesse est, ut velit proferre verba in persona Christi, qui est principale offerens in hoc sacrificio; ergo quamvis ex privato errore putet, se non offerre sacrificium, aut ex iniustitate nolit cultum Deo

DISPUTATIO LXXVII.

DE OFFERENTIBUS EUCHARISTIÆ SACRIFICIUM.

Disp. 5 de sacrificio. — Diximus in superioribus quatuor necessaria in omni sacrificio, scilicet quod, et cui offertur, qui offert, et pro quo offertur. Ex quibus duo priora explicata jam sunt, quia connexa sunt cum essentia sacrificii, quam haec tradidimus; qua jam exposita cum principiis intrinsecis sacrificii, reliquum est, ut causas ejus extrinsecas declaremus, ad quas alia duo posteriora pertinent, nam, qui offert, causa est efficiens sacrificii, de qua hic dicemus; is autem, pro quo fit oblatio, ad causam finalem revocari potest, de qua dicemus disputatione sequenti.

SECTIO I.

Utrum Christus Dominus sit principalis offerens in hoc sacrificio.

1. Quorumdam placitum. — Quidam Theologi negasse videntur, Christum propriè in hoc sacrificio offerre, sed sacerdotis oblationem illi attribui, solum remote, quia oblationem hujus sacrificii instituit, et juxta ejus voluntatem et præceptum offertur; et præterea, quia merita ejus in hoc sacrificio operantur. Ita videtur sensisse Scotus, Quodlib. 20; et Gabriel, lect. 26 et 27 in can.; et